

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Techniky kreativního účetnictví

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Roman ŠTĚDRÝ**

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jana FIALOVÁ, Ph.D.**

Znojmo, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Techniky kreativního účetnictví zpracoval samostatně pod odborným vedením vedoucí Ing. Jany Fialové Ph.D. bakalářské práce a že veškeré použité zdroje jsem uvedl v seznamu použité literatury.

V Praze dne 25.04.2018

.....

Roman Štědrý

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval svojí vedoucí Ing. Jany Fialové Ph.D. za odborné vedení, pomoc se zdroji a cenné rady při zpracování mé bakalářské práce. Dále svojí rodině za trpělivost a podporu.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Roman ŠTĚDRÝ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Účetnictví a finanční řízení podniku
Název	Techniky kreativního účetnictví
Název (v angličtině)	Creative accountancy methods

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Cílem bakalářské práce je vysvětlení podstaty kreativního účetnictví a jeho technik s praktickou aplikací na příkladech v České republice a zahraničí.

Postup práce:

1. Charakteristika kreativního účetnictví a hospodářská kriminalita
2. Window Dressing
3. Mimobilanční financování
4. Podvodné jednání v účetnictví a sankce
5. Příklady kreativního účetnictví

Metody: Rešerše odborné literatury, rešerše zahraniční literatury, modelové příklady

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. GRIFFITHS, Ian. *Creative accounting: How to make profits what you want them to be*. 3rd ed. London: Routledge, 1992. 190 s. ISBN 04-150-8465-2.
2. KOVANICOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví: Světový koncept IFRS/IAS*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Polygon, 2005. 526 s. ISBN 80-7273-129-7.
3. KRUPOVÁ, Lenka. *Kreativní účetnictví, zneužívání účetnictví – možnosti a meze*. Praha: Komora auditorů ČR, 2001. 64 s. ISBN 80-902855-2-X.
4. NASER, Kamal H. *Creative financial accounting: its nature and use*. 2nd ed. New York: Prentice Hall, 1993. 250 s. ISBN 01-306-1763-6.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2017

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2018

Roman ŠTĚDRÝ
student

Ing. Jana FIALOVÁ, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
garant studijního oboru

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
rektorka SVŠE Znojmo

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zaměřuje na seznámení s pojmy související s kreativním účetnictvím, technikami kreativního účetnictví a důvodů jejich využívání. Praktická část se zaměřuje na největší světové případy Ameriky, Asie a Evropy včetně České republiky. Dále se zaměřuje na praktické ukázání technik kreativního účetnictví, pomocí kterých tyto případy nastaly a reakce na tyto případy v podobě nových zákonů.

Klíčová slova: Kreativní účetnictví, window dressing, mimobilanční financování, podvodné jednání v účetnictví, účetní skandál

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on acquainting with the concepts related to creative accounting, creative accounting techniques and the reasons for their use. The practical part focuses on the world's largest cases of America, Asia and Europe, including the Czech Republic. It also focuses on the practical demonstration of creative accounting techniques through which these cases have occurred and the response to these cases in the form of new laws.

Key words: Creative accounting, window dressing, off-budget financing, fraud in accounting, accounting scandal

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	10
3	TEORETICKÁ ČÁST	11
3.1	CHARAKTERISTIKA KREATIVNÍHO ÚČETNICTVÍ A HOSPODÁŘSKÁ KRIMINALITA	11
3.1.1	Historie Kreativního účetnictví	11
3.1.2	Cíle a důvody kreativního účetnictví	12
3.1.3	Hospodářská kriminalita	13
3.2	WINDOW DRESSING	14
3.2.1	Definice window dressing	15
3.2.2	Metody zvyšující hospodářský výsledek	16
3.2.3	Metody pro zhoršení hospodářského výsledku	16
3.2.4	Earnings management	17
3.3	MIMOBILANČNÍ FINANCOVÁNÍ	19
3.4	PODVODNÉ JEDNÁNÍ V ÚČETNICTVÍ A SANKCE	20
3.4.1	Druhy podvodných jednání	20
3.4.2	Podvodné účetní výkaznictví	21
3.4.3	Sankce	22
3.4.4	Hlavní faktory tvůrců podvodů	22
3.5	SHRNUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI	23
4	PRAKTICKÁ ČÁST	24
4.1	NEJPOUŽÍVANĚJŠÍ METODY V PRAXI	24
4.1.1	Majetek	24
4.1.2	Pohledávky	25
4.2	AMERICKÉ ÚČETNÍ SKANDÁLY	25
4.2.1	Enron	25
4.2.2	Sarbanes-Oxley act	29
4.2.3	WorldCom	30
4.2.4	Lehman Brothers	32
4.2.5	Groupon	32
4.3	EVROPSKÉ A ASIJSKÉ ÚČETNÍ SKANDÁLY	34
4.3.1	Royal Ahold	34
4.3.2	Parmalat	34
4.3.3	Směrnice 2006/43	36
4.3.4	Olympus	37
4.4	ČESKÉ ÚČETNÍ SKANDÁLY	38

4.4.1	Skanska	38
4.4.2	Státní podniky a ministerstva.....	38
4.5	NÁVRH NA OMEZENÍ KREATIVNÍHO ÚČETNICTVÍ	40
5	ZÁVĚR	41
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	42
6.1	LITERATURA	42
6.2	ZAHRANIČNÍ LITERATURA	42
6.3	PERIODIKUM	43
6.4	INTERNETOVÉ ZDROJE	43
6.5	OSTATNÍ ZDROJE	46
7	SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ.....	47
7.1	SEZNAM GRAFŮ.....	47
7.2	SEZNAM TABULEK.....	47
8	SEZNAM ZKRATEK.....	48

1 ÚVOD

Účetnictví je informační systém, který poskytuje účetním jednotkám obraz o jejich hospodaření, je současně podkladem pro zjištění daňového zatížení. Odvody z daní jsou tak důležitým zdrojem příjmů pro státní rozpočet. Účetnictví je proto nedílnou součástí funkční ekonomiky státu. Finanční účetnictví je nejdůležitějším informačním systémem pro komunikaci mezi firmami a externími uživateli. Mezi externí uživatele spadají věřitelé, akcionáři, stát, jiné společnosti a domácnosti.

Kreativní účetnictví se do podvědomí veřejnosti dostalo díky velkým účetním skandálům na počátku tohoto století. Pro člověka neznalého tohoto pojmu se může zdát pojem kreativita jako pozitivní pojem, v případě účetnictví to však není, neboť kreativní účetnictví porušují základní vlastnosti účetnictví.

Kreativní účetnictví za pomoci svých technik ovlivňuje výsledek hospodaření a další ekonomické ukazatele. Vytváří tak nevíru a ztrátu důvěry mezi ekonomickými subjekty ve funkčnost a poctivost ekonomiky.

Jednotlivé techniky kreativního účetnictví navíc využívají mezer v zákonech nebo možností manipulování s výkazy. U malých firem kreativní účetnictví nemá tak vysoký vliv na celkovou ekonomiku, bohužel kreativního účetnictví se ve velkém dopouštějí i velké firmy, a dokonce i státní subjekty.

Toto téma jsem si vybral z důvodu všeobecného omylu, že jednotlivé ekonomické problémy, hospodářské krize a další ekonomické negativní efekty jsou způsobeny pouze podvodnými podnikateli, korupcí a vykrádáním. Navíc si lidé myslí, že se jedná pouze o trend moderní doby. Chci poukázat na fakt, že velké ekonomické problémy byly způsobeny hlavně díky účetním manipulacím, které vytvářely falešné hodnoty akcií a zakrývaly podvody, které porušují základní ekonomické pravidla.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Hlavním cílem této bakalářské práce je seznámení s pojmem kreativní účetnictví a jejími technikami, s praktickou aplikací na příkladech v České republice a v zahraničí.

Budu se zabývat historií kreativního účetnictví včetně důvodů proč je praktikováno. Ukáži návaznost kreativního účetnictví s hospodářskou kriminalitou a popíši jednotlivé techniky kreativního účetnictví.

V praktické části se budu zabývat nejdříve nejčastějšími položkami účetnictví, kterými je pomocí technik kreativního účetnictví manipulováno. Následně rozeberu největší americké, evropské a asijské účetní skandály.

U těchto skandálů popíši a předvedu na modelových příkladech, jak se svým účetnictvím tyto subjekty byly kreativní, včetně dopadů, jež mělo jejich jednání na ekonomiku.

Poukáži na novou směrnici a zákon, který vznikl v reakci na tyto účetní skandály a jejich hlavní body.

Budu se zabývat i kreativním účetnictvím v České republice včetně případů, ve kterých státní podniky a ministerstva měly chyby v účetnictví v miliardách korun.

V poslední části navrhu způsoby, jak omezit kreativní účetnictví ve velkých společnostech a státních institucích.

3 TEORETICKÁ ČÁST

V této části se zaměřím na charakteristiku, historii, cíle a důvody kreativního účetnictví. Dále se budu zabývat hospodářskou kriminalitou a rozeberu jednotlivé techniky kreativního účetnictví a podvodného účetního výkaznictví.

3.1 Charakteristika kreativního účetnictví a hospodářská kriminalita

Jedním z hlavních zdrojů informací o ekonomické činnosti ekonomických subjektů je účetnictví. Účetnictví slouží jako zrcadlo reality, poskytující informace pro vnitřní a vnější subjekty účetní jednotky. Zatímco pojem kreativita je brána jako pozitivní jev, tak v oblasti účetnictví se jedná o jev negativní. Je mnoho definic kreativního účetnictví, všechny se setkávají v charakteristice, že se jedná o pokřivení základní funkce účetnictví pomocí úmyslné manipulace a lhaní v oblasti finančního účetnictví za cílem dosažení svých cílů. Základní funkcí účetnictví je zobrazení věrného a poctivého obrazu, který je v souladu s účetními metodami a odpovídá skutečnému stavu, který je vyobrazěn. (Zákon č. 563/1991 Sb., § 7)

3.1.1 Historie Kreativního účetnictví

Nejedná se o něco nového, kreativní účetnictví bylo používáno již kdysi, název kreativní účetnictví vznikl až v osmdesátých letech dvacátého století a podrobněji se jím začali ekonomové zabývat až v devadesátých letech dvacátého století. V devadesátých letech se objevila i první kniha o kreativním účetnictví jejíž název byl Creative Accounting (kreativní účetnictví) ne však od ekonomů ale od anglického novináře Iana Griffithse píšícího ekonomické články. V doslovném překladu kreativní účetnictví definoval takto:

„Každý podnik v zemi švindluje svůj zisk. Každá sada publikovaných účtů je založena na knihách, které byly pečlivě uvařeny nebo kompletně opečeny. Čísla, kterými je otravována dvakrát za rok investující veřejnost, byla všechna změněna kvůli obraně před vinou. Je to největší podfuk od Trojského koně.“ (Griffiths, 1992, s. 1)

V reakci na tuto nadsazenou definici začali ekonomové vytvářet vlastní definice, které by byly přesnější, neboť dle definice Iana Griffithse by všichni švindlovali své zisky a tím pádem by finanční účetnictví bylo bezvýznamné. Dle mého názoru nejpřesnější definici kreativního

účetnictví odprezentoval ve své knize akademik Kamal H. M. Naser:

„Kreativní účetnictví je transformace finančního účetnictví z podoby, v jaké je, do podoby, jakou si přejí jeho tvůrci s využitím stávajících pravidel a/nebo ignorováním některých z nich nebo všech.“ (Naser, 1993, s. 2)

Modernější definice potom dále rozšiřují definici Nasera. Charakterizují procesy kreativního účetnictví jako uskutečňování ekonomických transakcí, které přinesou příznivé výsledky v účetnictví a splní tak stanovené cíle, jež chtějí jejich tvůrci. (Krupová, 2001, s. 2-3)

3.1.2 Cíle a důvody kreativního účetnictví

Je mnoho cílů, kvůli kterým se aplikuje kreativního účetnictví. Třemi hlavními jsou zvyšování zisků z důvodů maximalizace odměn založených na výkonu, obelhávání uživatelů účetních výkazů a snižování zisků a tím pádem menší daňové zatížení. (Müllerová, 2006, s. 51)

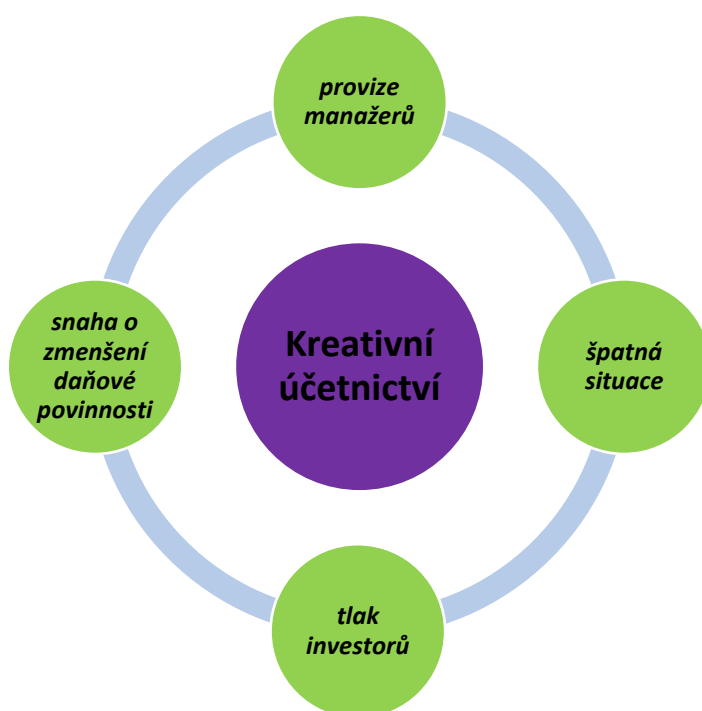
Podrobnější rozebrání důvodů, proč se aplikuje kreativní účetnictví je následující:

- a) **provize manažerů** – v různých podnicích se odděluje pozice vlastníka podniku od ředitele, provozního nebo manažera podniku. Tito manažeři se snaží projevit svoji užitečnost a většinou jsou odměňováni pomocí procent ze zisku, proto se pomocí kreativního účetnictví snaží maximalizovat zisk, aby získaly odměny. Někteří manažeři jsou odměňováni, když dosáhnou určité hranice. Pak tyto manažeři pomocí kreativního účetnictví odsunují zisky nad tuto hranici do dalšího období, aby si tak zajistily odměny i v dalším období. Extrémním případem jsou pak manažeři, kteří schválně vykazují podniky ve vyšší ztrátě pomocí techniky Big bath kterou rozeberu v dalších kapitolách a v následujícím období pak vykážou vyšší zisk.
- b) **špatná situace** – pokud se podniku zhorší finanční situace a finanční ukazatele, podnik je pak v horším světle, horší důvěryhodnosti, a to přináší řadu negativních jevů. Negativními jevy mohou být přísnější dodací podmínky od dodavatelů, vyšší úrokové sazby od bank a věřitelů a ztráta zákazníků odcházejí k lepší konkurenci. Z tohoto strachu se pak podniky uchylují k využití kreativního účetnictví, aby byly prezentovány v lepším světle.
- c) **tlak investorů** – podniky mají snahu o přilákání co největšího množství investorů, tyto investoři pak očekávají ziskovost a stabilitu. Podniky pomocí kreativního účetnictví

vypadají jako ziskové a stabilní. Investory tak obelhávají, ale získají od nich finanční prostředky. (Krupová, 2001, s. 4)

- d) **snaha o zmenšení daňové povinnosti** – podniky se snaží zaplatit co nejmenší daň a zajistit si co nejvíce peněz pro sebe, v České republice se daň stanovuje dle hospodářského výsledku, podniky tak pomocí metod kreativního účetnictví manipulují s náklady, nebo je nadhodnocují a v některých případech i podhodnocují výnosy. (Kovanicová, 2005, s. 31)

Graf 1: Důvody kreativního účetnictví

Zdroj: Vlastní práce autora

3.1.3 Hospodářská kriminalita

Z důvodu dosažení výše zmíněných cílů se tvůrci kreativního účetnictví dopouští hospodářské kriminality a spadají tak do šedé ekonomiky a v některých případech i do ekonomiky černé. Do šedé ekonomiky spadají uživatelé, používající různé metody, s cílem vyhnout se daním a poplatkům, zatímco do černé ekonomiky spadají tvůrci, kteří svým jednáním ohrožují hospodářský řád a ekonomiku trhu na kterém hospodaří. Hospodářská kriminalita je kriminalita

přímo ohrožující fungování trhu nebo zneužívající hospodářské nástroje. (Fryšták, 2007, s. 7-8)

Hospodářská kriminalita je jedním z nejzávažnějších vlivů na ekonomiku společnosti jak v České republice, tak po celém světě. Z průzkumů firmy PWC vyplývá, že s tímto problémem se setkalo 33% - 36% respondentů. V České republice se s tímto problémem setkalo 35% respondentů. (Firemní podvody pro začátečníky, 2017)

Graf 2: Výskyt hospodářské kriminality ve světě

Zdroj: Celosvětový průzkum hospodářské kriminality 2016 Dostupné z: <https://www.pwc.com/cz/cs/hospodarska-kriminalita/assets/pdf/global-economic-crime-survey-2016-cz.pdf>

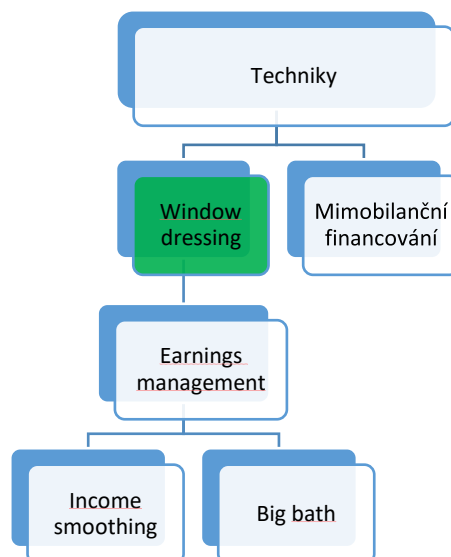
Může se zdát, že využívání kreativního účetnictví nemůže ovlivnit hospodářský řád. V praktické části této bakalářské práce proto rozeberu konkrétní případy zneužití účetnictví, které vedly k silným vlivům na ekonomiku daných zemí, ale měly vliv i celosvětový. Je proto důležité nebrat kreativní účetnictví na lehkou váhu, neboť dle výše zmíněných definic tvůrci provádějící kreativní účetnictví se dopouštějí hospodářské kriminality.

3.2 Window Dressing

V této kapitole proberu nejčastější techniku kreativního účetnictví, Zároveň je tato technika víceméně zřetelná a je nejčastěji prováděna manažery podniku, aby dosáhli svých cílů, bez

ohledu na zájmy ostatních uživatelů účetních informací podniku. Window dressing je technika účelové manipulace s účetními údaji. (Krupová, 2001, s. 3)

Graf 3: Rozdělení technik kreativního účetnictví – window dressing

Zdroj: Vlastní práce autora

3.2.1 Definice window dressing

Poprvé byla definována v roce 1986 Institutem certifikovaných účetních Anglie a Walesu (dále jen ICAEW) jako vedení transakcí způsobem při kterém finanční výkazy podniku podávají zavádějící a nereprezentativní obraz o finanční pozici. (Krupová, 2001, s. 3)

Následně byl v roce 1996 window dressing definován ve slovníku Finančního výkaznictví Coopers Lybrand jako takové vedení transakcí, které odporuje skutečnosti, ale vytváří příznivější obraz finanční pozice podniku ve výkazech finančního účetnictví. (Donaghy, 1996, s. 199)

Z obou definic vypadá window dressing jako metoda pro zvýšení hospodářského výsledku, není to však pravdou. Jedná se o příznivější finanční obraz podniku ve snaze však co nejvíce ušetřit i na daních, pokud není zrovna konkrétním cílem zvýšení zisku kvůli odměnám nebo přilákání investorů.

3.2.2 Metody zvyšující hospodářský výsledek

Při provádění window dressingu dochází k změnám hospodářského výsledku, některé z metod tak způsobí jeho zvýšení. V praktické části této bakalářské práce budou tyto metody ukázány na konkrétních i modelových příkladech. Metody zvýšení jsou:

- a) Když podnik nakoupí krátkodobá aktiva, vykáže je jako dlouhodobá aktiva, vykazuje tím pádem vyšší číslo u dlouhodobých aktiv, ale přijde o náklady, které by krátkodobá aktiva vytvořila.
- b) Vykázání oprav majetku jako technické zhodnocení majetku. Přijde se tak o náklady na opravy a udržování, ale zvýší se tím hodnota aktiv.
- c) Úmyslné podhodnocení při oceňování majetku. Snižují se tím náklady na odpisy.
- d) Přeceňování aktiv pomocí metod, překračující účetní pravidla. Zvyšuje se hodnota aktiv a zvyšují se výnosy.
- e) Zařazování výnosů nesplňujících definici výnosů.
- f) Falšování vydaných faktur. (Kovanicová, 2005, s. 476)
- g) Odpisování majetku pomaleji, než je jejich odpisový plán. Snižují se tak náklady na odpisy.
- h) Převod investic vhodných pro prodej, u kterých je nárůst ceny do obchodovatelných investic, dojde tak k výnosům z přecenění.
- i) Vyfakturování služeb, které teprve nastanou. Zvýší se tak výnosy mimo období, kdy vznikly. (Drábková, 2017, s. 78-79)

3.2.3 Metody pro zhoršení hospodářského výsledku

Při provádění window dressingu dochází k změnám hospodářského výsledku, některé z metod tak způsobí jeho snížení. V kapitole příklady kreativního účetnictví této bakalářské práce budou tyto metody ukázány na konkrétních i modelových příkladech. Metody zvýšení jsou:

- a) Vykazování dlouhodobého majetku nespĺňujícího definici aktiva, neboli nepřináší ekonomický prospěch podniku. Tímto způsobem vykazujeme větší množství majetku a tak se zvyšují i náklady v podobě odpisů majetku.
- b) Úmyslné nadhodnocení při oceňování majetku. Zvyšují se tak náklady na odpisy.
- c) Nevykázání dosažených výnosů.
- d) Nedodržování zásad opatrnosti a vytváření tak opravných položek ve větší hodnotě než by měly být, špatných odhadů nebo snižování hodnoty aktiv. Vytváří se tak náklady.

- e) Falšování přijatých faktur, fiktivní dodávky zboží a úmyslné chyby v účetních výkazech. (Kovanicová, 2005, s. 476)
- f) Vykázání majetku vytvořeného vlastní činností v historických cenách, který nepřekročí hranici ceny pro dlouhodobý majetek a tím pádem spadá do nákladů.
- g) Prodání oběžných aktiv a následně jejich zpětný odkup za vyšší cenu, přičemž nedojde ani k fyzickému pohybu těchto aktiv. Tímto způsobem se zvyšují náklady za nákup, zvyšují se zároveň i výnosy za prodej ale v menší míře.
- h) Odpisování majetku rychleji, než je jejich čas odpisování. Jsou vyšší náklady na odpisy. (Drábková, 2017, s. 78-79)

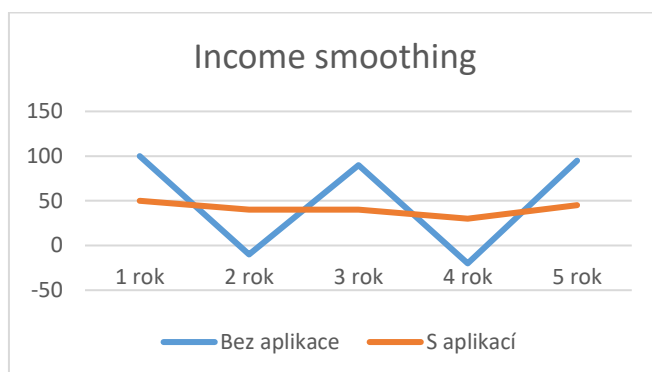
3.2.4 Earnings management

Tato technika se používá v situacích, kdy cílem tvůrců kreativního účetnictví je upravování celkového zisku za účelem oklamání akcionářů, nalákání nových investorů. nebo ovlivnění výsledků pro smlouvy, půjčky nebo výše odměn manažerů. Dalším cílem je snaha o prezentování větší úspěšnosti firmy s cílem zvýšit tak hodnotu firmy při počátečních veřejných nabídkách cenných papírů. Pomocí earnings management se nejčastěji manažeři snaží o udržení dlouhodobé míry růstu zisku. Mezi techniky spadající do earnings management spadají techniky income smoothing a big bath. (Volkánová, 2014, s. 69)

Income smoothing – vyhlazování je jedna z nejznámějších technik manipulující se ziskem. Její podstatou je snaha o odstranění rozptylu ziskových výkyvů mezi jednotlivými obdobími. Tato metoda zahrnuje snižování a zadržování zisků v silných letech a odsunutí jejich využití v letech ztrátovějších. Provádí se to pomocí účetních metod, které byly charakterizovány v předchozích kapitolách 3.2.2. a 3.2.3. (Stolowy, 2000, s. 18-19)

V následujícím Grafu č. 4 je vidět zisk při aplikování income smoothing porovnaný s reálnými zisky.

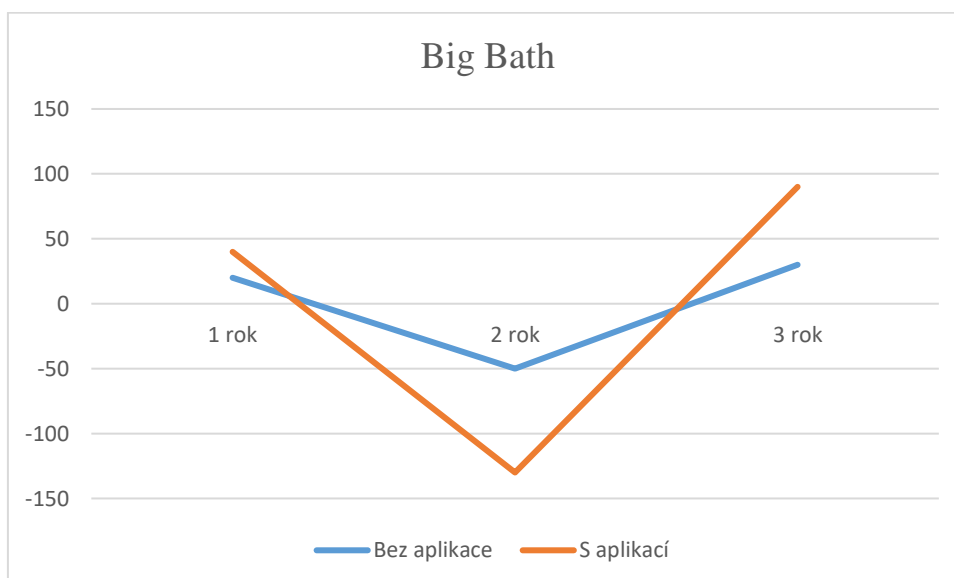
Graf 4: Porovnání zisků při použití income smoothing

Zdroj: Vlastní tvorba autora

Technika big bath – velká lázeň je druhou nejznámější technikou manipulující se ziskem. Jedná se o přímý opak techniky income smoothing, jelikož hlavním cílem je co největší prohloubení ztráty a zlepšení hodnot zisků v následujících obdobích. Provádí se pomocí stejných metod jako income smoothing ale jiným způsobem. Nejčastěji se používá při změně vrcholového managementu nebo vedení podniku. Pomocí této techniky tak nový management odprezentuje velké zlepšení hospodaření podniku a původní ztrátu kterou vytvoří první rok působení tak „svede“ na staré vedení. Hlavním rozdílem oproti income smoothing je frekvence použití, neboť se jedná o jednorázovou záležitost. (Stolowy, 2000, str. 43-44)

Graf 5: Porovnání zisků a ztráty při použití big bath

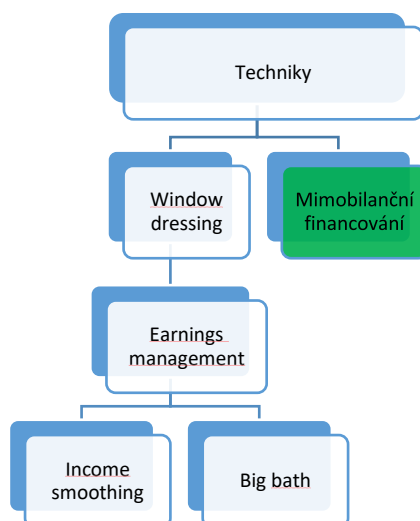

Zdroj: Vlastní tvorba autora

3.3 Mimobilanční financování

V této kapitole se zaměřím na rozbor techniky kreativního účetnictví, která oproti window dressingu potřebuje vysokou kvalifikaci na provedení a jejíž odhalení je složité i pro auditory. Jedná se o financování nebo refinancování podniku, které při dodržení zákonných požadavků a účetních zásad se nemusí objevit v rozvaze podniku. Cílem je tedy schování některých položek rozvahy v rozvaze firmy. (Drábková, 2017, s. 29)

Graf 6: Rozdělení technik kreativního účetnictví – mimobilanční financování

Zdroj: Vlastní práce autora

Mimobilanční financování slouží k lepšímu vykazování míry zadluženosti a lepšímu podílu dluhu vůči vlastnímu kapitálu pomocí schovávání položek ve vlastní rozvaze. Tyto položky rozvahy jsou vykazovány v rozvahách jiných subjektů. Mimobilanční financování se provádí pomocí:

- a) Účetního vykázání prodeje pohledávek v závislosti na riziku jejího nesplacení neboli nevykazují se závazky z nesplacených pohledávek, ale vykazují se jako prodané.
- b) Zaměňování finančního leasingu za operativní
- c) Zaručené půjčky typu smlouva o prodeji a zpětném nákupu vykazované jako tržby
- d) Půjčky s pevným úrokem vykazované jako vlastní kapitál

- e) Nепrovádění konsolidací dceřinných podniků, které jsou využívány pro zlepšení financí podniku. (Drábková. 2017, s. 33)

3.4 Podvodné jednání v účetnictví a sankce

Tato kapitola se bude věnovat typům účetních podvodů, jejich následným sankcím a hlavním faktorům charakterizujícím osoby, které provádí podvody pomocí kreativního účetnictví. Nejdříve je potřeba definovat pojem podvodné jednání. V českém právu podvodné jednání nemá jednotnou definici, má ale definici podvodu, jenž zní takto:

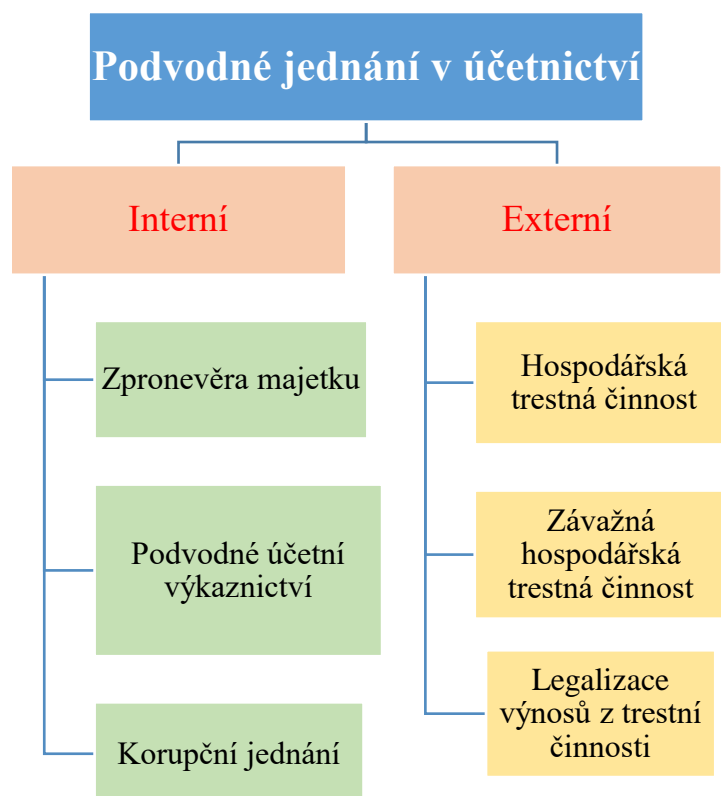
„Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., §209)

3.4.1 Druhy podvodných jednání

Podvody mají základní rozdělení na podvody interní a externí neboli podvody vnitřní a vnější. Nejčastějšími pachateli v podvodném účetním jednání jsou pachatelé z vnitřního prostředí podniku, hlavně jednání zaměstnanců uvnitř podniku nejčastěji na vyšších místech v podniku. Mezi vnitřní podvodné jednání spadá zpronevěra majetku, podvodné účetní výkaznictví, a korupční jednání. Z vnitřních typů podvodů se účetnictví nejvíce týká podvodné účetní výkaznictví a do něj spadá falšování nefinančních a finančních výkazů. Vnější podvodné jednání je pácháno zejména osobami, které mají vliv na podnik zvenčí a nejčastěji se zaměřují na způsobení úkoru daného podniku. (ISA 240, 2009, s. 3)

Vnější podvodné jednání může mít i vliv na celkovou společnost a dělí se tak na tři typy, kterými jsou hospodářská trestná činnost v obchodním styku, například podvodná směna zboží, dále závažná hospodářská trestná činnost, neboli finanční kriminalita do které patří velmi známý pojem „tunelování“ a poslední typ legalizace výnosů z trestní činnosti v podobě praní špinavých peněz. (Drábková, 2017, s. 57)

Graf 7: Rozdělení podvodného jednání v účetnictví

Zdroj: Vlastní práce autora

3.4.2 Podvodné účetní výkaznictví

Podvodné vykazování je označováno za jakékoliv úmyslné pozměnění finančního a ekonomického postavení společnosti za pomoci nezachycování údajů nebo vykazování záměrně chybných údajů ve finančních výkazech za účelem oklamání uživatelů těchto výkazů. (Volkánová, 2014, s. 45)

Za pomoci technik kreativního účetnictví tak dochází k oklamání příjemců účetních zpráv, podoby těchto podvodů jsou:

- Vynechávání a špatné zaznamenávání transakcí, informací a událostí v účetní závěrce, v příloze nebo v jiné dokumentaci s ní související. Může se jednat o časový nesoulad nebo změn údajů u nečastých transakcí.
- Padělání nebo umělé vytváření falešných transakcí do účetního deníků, zaměňování a zkreslování účetních podkladů, které se použijí v účetní závěrce.
- Nekorektní postupy v účtování jednotlivých částek účetních případů. (ISA 240, 2009, s. 12-13)

3.4.3 Sankce

Hlavním problémem v definici podvodného účetní výkaznictví, jenž byl řečen v odstavci výše je pojem úmysl. Je velmi tenký led mezi „účetní chybou“ a „účetním podvodem“. Právě pojem úmysl rozhoduje, zda se jedná o trestní čin a hospodářskou kriminalitu. Když se jedná o účetní chybu tak jsou sankce dle zákona o účetnictví. Zatímco účetní podvody mají sankce dle trestního zákoníku a spadají do trestních činů daňových a trestných činů hospodářských. Zodpovědnost za přejetí podvodu a jejího odhalení nesou vedoucí účetních jednotek. (Zákon č. 40/2009 Sb., §240-§260)

Sankce jsou dle výše škody, která byla způsobena. U škod do padesáti tisíc jsou sankce pouze finančního charakteru, od částky padesáti tisíc začínají tresty v podobě odnětí svobody a zákazů činnosti na šest měsíců až tři let. Od škody ve výši půl milionu nastává odnětí svobody od dvou do osmi let a od škody ve výši pěti milionů a výše je trest odnětí svobody od pěti let až do deseti let. (Zákon č. 40/2009 Sb., §138)

3.4.4 Hlavní faktory tvůrců podvodů

Kreativní účetnictví nelze provádět úplně dokonale. Vždy vytváří určité varovné signály pro okolí, že je prováděno, nebo je vysoká pravděpodobnost, že nastane. Těmito signály jsou:

- Nesoulad časového vykazování neboli tržby a náklady jsou vykazovány dříve nebo jsou naopak odkládány.
- Struktura managementu neadekvátní normálním pravidlům bez dozorčího orgánu.
- Zřizování účtů, poboček nebo dceřinných společností v daňových rájích.
- Častá změna zaměstnanců a poradců vrcholového managementu.
- Neschopnost vytvářet pozitivní cash flow z hlavní provozní činnosti za současného vykazování výnosů.
- Ohrožování finanční stability podniku.
- Nepřiměřeně vysoký tlak na vedení podniku.
- Potřeba získat financování.
- Aktiva a pasiva jsou založeny na dohadách, které je těžké doložit.
- Životní úroveň zaměstnance neodpovídá jeho příjmu.
- Management nevyžaduje interní kontroly.
- Provádění velmi složitých transakcí, které zvyšují nebo snižují výnosy.

- Neobvykle vysoké zisky nebo naopak ztráty oproti ostatním subjektům v jejich tržním odvětví. (Drábková, 2017 s.73-74)

3.5 Shrnutí teoretické části

V teoretické části bakalářské práce byly popsány techniky kreativního účetnictví a způsoby, jak se teoreticky provádějí. V praktické části budou uvedeny reálné případy, které nastaly a které demonstrují provedení těchto technik kreativního účetnictví.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

V této části bakalářské práce se budu zabývat příklady využití kreativního účetnictví, které ve světě nastaly. Rozeberu nejčastější účetní položky, kterými se manipuluje a navrhu opatření proti kreativnímu účetnictví.

4.1 Nejpoužívanější metody v praxi

4.1.1 Majetek

Jedním z nejpoužívanějších metod, kterými si společnosti upravují svoje výsledky hospodaření je využívání mezer v účetnictví týkající se majetku. Prvním z nich je ocenění aktiv, které se oceňují dle Standardu IAS 16 cenou pořízení a vedlejšími pořizovacími náklady. Mezi tyto vedlejší pořizovací náklady spadají daně, cla, doprava, náklady na přípravu místa a ostatní náklady přímo související s pořízením aktiva. U aktiv nakupovaných na úvěr nastává otázka, jak tyto úroky ocenit, zda je zahrnout přímo do nákladů nebo jako hodnotu aktiva. Až do roku 2009 byla možnost vybrat si jednu z těchto dvou variant což však vytvořilo prostor pro nastavení si takového výsledku hospodaření, jaký společnosti potřebují. (IAS 16)

Na modelovém příkladu ukáži rozdíl mezi těmito dvěma metodami, společnost A úroky zahrnuje do majetku, firma B přímo do nákladů. Majetek je oceněn hodnotou 50 mil. Kč a úroky tvoří 2 mil. majetek se odepisuje po dobu 5 let.

Tabulka 1: Ukázka ovlivnění VH pomocí úroků (v mil.)

Společnost	Výnosy	Náklady - úroky	Náklady - odpisy	VH (V-N)
A	100,0	0	10,4	89,6
B	100,0	2,0	10,0	88,0

Zdroj: Vlastní práce autora

Další z možností využití aktiva pro manipulaci s výsledkem hospodaření je záměna technického zhodnocení za opravu a naopak. Dle zákona o dani z příjmu se za technického zhodnocení považují výdaje na dokončení přístavby, nástavby nebo stavebních úprav, dále modernizace aktiva a její rekonstrukce, pokud cena přesáhne částku 40 000 Kč v daném období u jednotlivého aktiva. Zatímco oprava je pouze udržování aktiva v provozuschopném stavu, aniž by došlo k jeho rozšíření, modernizaci nebo rekonstrukci. Pokud společnost chce měnit opravy

za technické zhodnocení stačí jí, aby na faktuře byla rozdílná terminologie a odhalení pak nebude pouze z výkazů a kontroly účetnictví možné. (Zákon č. 586/1992 Sb., § 33)

4.1.2 Pohledávky

Pohledávky lze využít v kreativním účetnictví pomocí faktoringu. Faktoring je druh služby, při kterém se pohledávky postoupí na jiný subjekt nazvaný faktor za předem stanovenou cenu, čímž dojde k získání peněžních prostředků před splněním pohledávky. Faktoring má dva typy regresní a bezregresní. (Faktoring, 2008)

Regresní faktoring nepřenáší riziko platební neschopnosti na faktora a pokud nedojde k uhrazení pohledávky ve stanovené lhůtě, která je maximálně 90 dní dojde k zpětnému odkoupení pohledávky. (Regresní factoring, 2008)

Bezregresní faktoring na druhou stranu přenáší veškeré riziko na faktora. Faktoringové společnosti ale u těchto pohledávek většinou neuhradí celou pohledávku hned ale většinou 80% zbylých 20% uhradí až po úhradě pohledávky. (Bezregresní factoring, 2008)

Pokud společnost faktoring vykáže jako prodej tak se sníží pohledávky, nevytvoří se závazek vůči faktorovi a společnost vykáže podhodnocená aktiva. Navíc se tím i ovlivní výsledek hospodaření, neboť se rozdíl v ceně promítne ve výnosech případně v nákladech.

4.2 Americké účetní skandály

4.2.1 Enron

Skandál Enron byl jedním z největších a nejznámějších finančních skandálů a zároveň je označován za největší auditorský neúspěch. Společnost Enron Corporation byla energetická společnost zabývající se kromě distribucí elektřiny a zemního plynu, také stavbou vlastních elektráren a vytvářením rozsáhlé energetické a komunikační infrastruktury.

Dosáhla po patnácti letech od svého založení v roce 1985 sedmé místo v žebříčku 500 nejúspěšnějších společností světa. V roce 2001 se začaly objevovat nesrovnalosti v účetních výkazech, což upozornilo americký burzovní dozor. Důvodem objevení nesrovnalostí až v roce 2001 byl solidní vzhled, který Enron Corporation poskytoval. Ředitel firmy Kenneth Lay měl dobré vztahy s tehdejším americkým prezidentem Georgem Bushem, a hlavně byla firma Enron kontrolována auditorskou firmou Arthur Andersen LLP.

Arthur Andersen LLP spolu s firmami PricewaterhouseCoopers, Deloitte Touche Tohmatsu, Ernst & Young, a KPMG byla jednou z pěti největších auditorských a účetních firem, jejíž krach byl způsoben prokázáním spoluúčasti na finančních podvodech firmy Enron Corporation.

Enron pomocí kreativního účetnictví a falšování finančních výkazů byl schopen zaměstnávat přes 22 000 zaměstnanců a vytvořit si velmi silnou pozici v oblasti energetiky a komunikační infrastruktury. Obrat Enronu se v posledních pěti letech před odhalením zvýšil o 1000% z původních 9,2 miliard dolarů na 100,8 miliard dolarů. Hodnota jedné akcie společnosti byla v té době ve výši 83,13 dolaru a celkový kapitál společnosti byl účetně přes 60 mld. USD. Celkové zisky byly tehdy nadhodnoceny v účetnictví o hodnotu 600 mil. USD. (Healy, 2003, s. 3-9)

4.2.1.1 Účtování market-to-market

Počátek podvodů ve firmě Enron byla již zmíněná technika window dressing jejímž cílem je vytváření příznivějšího obrazu finanční pozice podniku v účetních a finančních výkazech. Prováděli to pomocí market-to-market, neboli oceňování závazků a aktiv dle tržní hodnoty. Firma jenž si tuto metodu oceňování vybere musí na konci každého účetního období přecenit svá aktiva a závazky dle jejich reálné tržní ceny. Problém však nastává, pokud se jedná o aktivum, jehož likvidita není dostatečně vysoká, společnost najde podobné aktivum a ocení ho pomocí ceny tohoto aktiva. Firmy tak mohou přeceňovat aktiva nebo je naopak podceňovat dle svého uvážení. Co se týče závazků lze díky této metodě oceňovat kontrakty a smlouvy dle jejich budoucích výnosů i když je zde riziko, že je nedosáhnou. (Mark to Market Accounting, 2018)

Vytvářeli tak budoucí zisky zahrnované již do účetního období, kdy byly smlouvy podepsány. Tento typ účtování prosadil tehdejší výkonný ředitel Jeffrey Skilling se svolením od komise cenných papírů. Zajímavostí je, že metoda market-to-market se využívala i v době Velké hospodářské krize v 30. letech 20. století a byla zakázána tehdejším americkým prezidentem Rooseveltem, přesto byla firmě Enron povolena. (Healy, 2003, s. 7)

Na tabulkách níže je ukázána vzorová simulace provedení této techniky.

Tabulka 2: Rozdíl zisků při metodě market-to-market

Tabulka reálných zisků (v milionech dolarů)				
období	rok 1	rok 2	rok 3	rok 4
Výnosy (V)	20	25	22	30
Náklady (N)	22	28	25	31
Zisk (V-N)	-2	-3	-3	-1

Tabulka zisků (v milionech dolarů) po účtování budoucích zisků				
období	rok 1	rok 2	rok 3	rok 4
Výnosy (V)	20	25	22	30
Náklady (N)	22	28	25	31
Budoucí zisky (BZ)	10	15	20	25
Zisk (V-N+BZ)	8	12	17	24

Zdroj: vlastní práce autora

4.2.1.2 Subjekty zvláštního účelu

Způsob tohoto vykazování však sám o sobě nestačil, aby pokryl všechny ztráty společnosti Enron Corporation, proto přišli s využíváním mnohem složitější metody kreativního účetnictví s názvem mimobilanční financování. Enron Corporation pro tuto metodu vytvářel takzvané „special purpose entities“ v překladu „subjekty zvláštního účelu“. Jednalo se o využití mezer v účetních pravidlech, vytvářením nových podnikatelských subjektů, které byly založeny za účelem vědeckých výzkumů, vývoje nebo různých projektů. Právní forma těchto subjektů byla většinou partnerství nebo trust a umožňovala tak společnosti Enron vytvářet imaginární zisky, převádět svoje dluhy a financovat sama sebe. Výsledky hospodaření těchto subjektů neovlivňovaly přímo výsledek hospodaření Enron Corporation, neboli pokud nějaký z těchto subjektů byl ve ztrátě, tato ztráta se nevykazovala u firmy Enron. Enron si tak navyšoval výnosy prodáváním svých aktiv těmto subjektům i když je stále využíval. Rozvahy těchto subjektů tak byly tvořeny nakoupenými aktivy od firmy Enron a pasivy v podobě dluhů které tvořily až 97% jejich pasiv. Enron za dobu svojí působnosti stihl vytvořit přes 3000 těchto subjektů. (Healy, 2003, s. 10 -12)

Níže v Tab. č. 3 vzorový příklad využívání tohoto mimobilančního financování.

Tabulka 3: Rozvaha Jednotky zvláštního účelu a výsledovka Enron

Jednotka zvláštního účelu (v mil. USD)	
Aktiva	Passiva
Stroje které stále jsou u firmy ENRON ve výši 100	Dluh ve výši 100
ENRON (v mil. USD)	
Náklady	Výnosy
	Výnos 100 z prodeje strojů, které reálně nebyly prodány a stále jsou využívány

Zdroj: Vlastní práce autora

Následující tabulka ukazuje, jak moc Enron nadhodnotil svoje výnosy během období 1997 až 2000.

Tabulka 4: Výnosy firmy Enron v období 1997-2000 (v milionech dolarů)

Rok	Vykázané výnosy	Skutečné výnosy	Výše nadhodnocení
1997	105	28	77
1998	733	133	600
1999	893	248	645
2000	979	99	880

Zdroj: Vlastní zpracování dle Enron Annual Report 2000 Dostupné z: <http://picker.uchicago.edu/Enron/EnronAnnualReport2000.pdf>

Důsledky krachu Enron Corporation byly velmi závažné. Nejen že akcionáři ztratili obrovské množství peněz, neboť z 83,13 dolarů za akcii jejich hodnota klesla na 50 centů za akcii, 22 000 zaměstnanců přišlo o práci a nastalo vyšší prohloubení Kalifornské energetické krize. Následně

tento případ odstartoval sérii dalších krachů společností i na území Evropy. V reakci na skandál Enron byl 30. července 2002 schválen zákon Sarbanes-Oxley act. (Dadák, 2013)

4.2.2 Sarbanes-Oxley act

V reakci na účetní skandál Enron byl 30. července 2002 schválen zákon Sarbanes-Oxley act (dále jen SOX). Důvod jeho vytvoření byla nedůvěra ve vrcholové manažery a auditorské firmy. Jde o „zákon o reformě účetnictví veřejné správy a ochraně investorů“ a je pojmenován dle svých tvůrců Paulu Sarbanesovi a Michaelu G. Oxleyovi. Tento zákon není využíván pouze na americké půdě, ale týká se i všech společností, které jsou obchodovatelné na amerických kapitálových trzích a také společností, u kterých alespoň 300 amerických obyvatel má ve vlastnictví jejich akcie. SOX se stal symbolem boje proti kreativnímu účetnictví a spolu s jeho vytvořením vznikla komise „Public Company Accounting Oversight Board“ v překladu Rada pro kontrolu účetnictví a veřejné správy. Hlavními částmi, kterými se SOX zabývá:

- Auditori nesmí být stejní u stejného klienta, musí docházet k jejich obměně a musí podávat výroky o efektivnosti kontrol.
- Na auditorských zakázkách se musí obměnit vedoucí partneři.
- Jednotliví auditori jsou podrobováni pravidelným inspekcím Výboru pro dohled nad auditory registrovaných auditorských společností.
- Auditori se nesmí stát vedoucím pracovníkem ve společnosti u které prováděla audit, pokud skončil jako auditor, tak ještě minimálně rok od skončení.
- Auditori jsou vypláceni Auditním výborem, nesmí být vypláceni z podniku kterým provádí audit.
- Auditori nesmí provádět právní poradenství klientům kterým provádí audit, ani jiné služby tohoto typu.
- Podpora auditorského konkurenčního prostředí.
- Generální ředitelé a finanční ředitelé se musí svým podpisem zaručit za správnost a pravdivost předložených průběžných a výročních zpráv. Manažeři se musí vyjádřit k interním kontrolám a interním kontrolním systémům.
- Manažerům mohou být odebrány zpětně všechny prémie, bonusy a finanční výhody, pokud dojde k porušení zákona.

- Ochrana informátorů.
- Zpřísnění požadavků na dokumentaci, týkající se firemních procesů a skutečností.
- Zpřísnění účetních pravidel.
- Etický kodex je povinný.
- Zkrácení lhůt pro zveřejňování účetních a finančních informací.

SOX zároveň přivodil změny i v účetních standardech, konkrétně zakázal placení auditorům za poradenství vztahující se ke klientovým budoucím úsporám na daních a změnil účtování opcí ve standardu FAS123. (Sarbanes-Oxley, 2018)

4.2.3 WorldCom

V roce 2002 díky skandálu Enron, kterému pomáhala falšovat účetnictví firma Arthur Anderson se začaly objevovat podvody v dalších společnostech kterým Arthur Anderson dělal účetnictví. Objevil se tak skandál firmy WorldCom, který byl odhalen vnitřním kontrolním oddělením firmy. WorldCom byl druhý největší telekomunikační operátor pevných linek, na tuto pozici se dostal pomocí slučování menších telekomunikačních firem. Zisky firmy začaly v roce 1998 upadat, a tak ve snaze udržet investory začali provádět techniku kreativního účetnictví zvanou earning management. Díky této technice udržovala firma WorldCom zisky v období 1999 až 2001 v kladných číslech. Celkově uměle vytvořený zisk tvořil 3,3 miliardy dolarů. (Report of Investigation, 2003)

Tabulka 5: Uměle vytvoření zisk WorldComu

období	2Q/1999	3Q/1999	4Q/1999	1Q/2000	2Q/2000	3Q/2000	4Q/2000
skutečné náklady	4000	4100	4272	4565	4816	4705	4889
vykázané náklady	3960	3969	3943	4072	4137	3877	4092
rozdíl	40	131	329	493	679	828	797
Celkový rozdíl	3297						

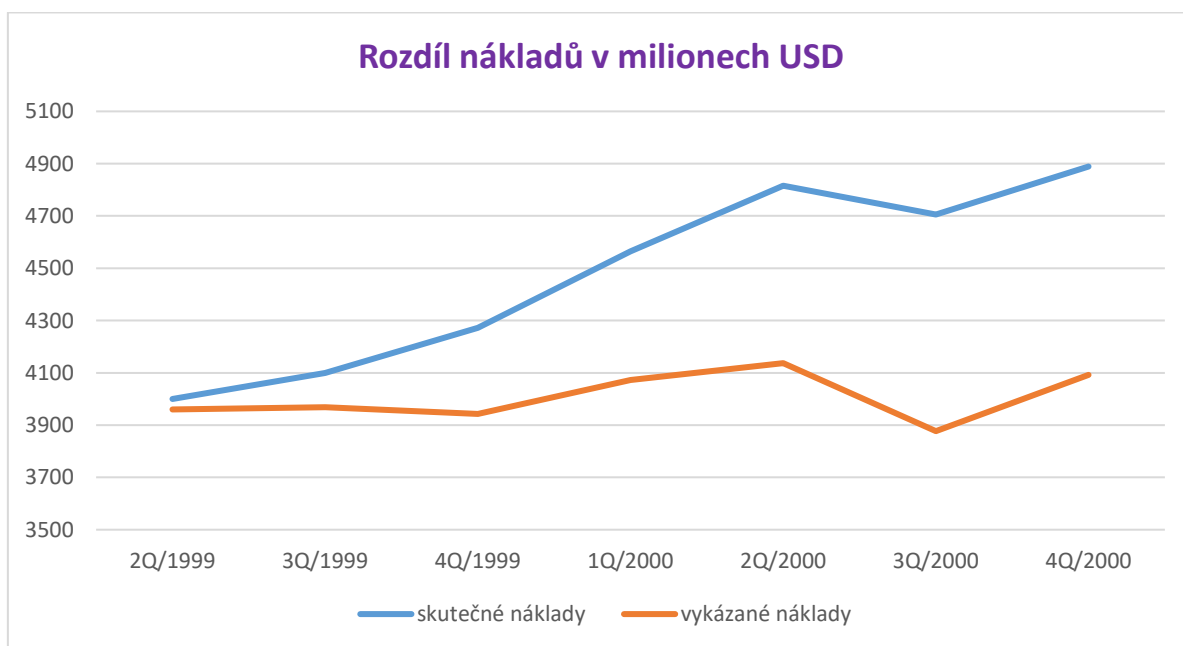
Zdroj: Vlastní zpracování dle Report of Investigation Dostupné z:

https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/723527/000093176303001862/dex991.htm#ex991902_20

WorldCom prováděl své kreativní účetnictví pomalejším odepisování aktiv, než je jejich odpisová doba. Aktiva tak byla odpisována delší období, než být měla a tím se snižovaly náklady na odpisy. Další úpravy nákladů, které WorldCom prováděl bylo nevykazování provozních nákladů, jenž vznikly při spojování s dalšími telekomunikačními společnostmi ve výsledovce společnosti, ale naopak v rozvaze v části aktiv jako investice. Tyto investice tak byla prázdná aktiva, co neměla možnost návratnosti v podobě finančních prostředků.

Během kontrol prováděných ve firmě WorldCom se navíc ukázalo, že aktiva ve výši 107 mld. USD jsou kryta ze 41 mld. USD úvěry. K tomu 80 mld. USD jejich aktiv bylo v rozvaze pod položkou goodwill. Po kontrole se celková hodnota hmotných aktiv snížila o 39,2 mld. USD, nehmotných aktiv o 5,6 mld. USD a hodnota goodwillu o 45 mld. USD. Celkem se tedy hodnota jejich aktiv snížila přes 80%. (Report of Investigation, 2003)

Graf 8: Rozdíl nákladů v mil. amerických dolarů

Zdroj: Vlastní zpracování dle Report of Investigation Dostupné z:

https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/723527/000093176303001862/dex991.htm#ex991902_20

Důsledky pádu WorldCom měly vliv i na ostatní subjekty. Akcionáři ztratili téměř dvě třetiny investovaných peněz, jelikož za každý investovaný dolar jim bylo vráceno 35,7 centu. Přes 5100 zaměstnanců přišlo o práci a nebylo jim vyplaceno ani odstupné. Vůči WorldComu měla

banka J. P. Morgan Trust pohledávku ve výši 17 mld. USD a další instituce měly pohledávky dohromady v podobné výši. Vyplaceno však bylo pouhých 6,1 mld. USD. Pád WorldCom navíc přišel krátce po pádu Enron a tak se začala ztrácet důvěra v americké finanční trhy a obchodování na burze. Tato nedůvěra způsobila i oslabení dolaru, neboť dolar je úzce propojen s kurzem amerických akciových indexů. (Report of Investigation, 2003)

4.2.4 Lehman Brothers

Když se řekne finanční podvod 21 století, který odstartoval hospodářskou krizi měla by se všem vybavít investiční banka Lehman Brothers. Ta za pomoci kreativního účetnictví dokázala schovat své špatné investice ve výši 50 miliard dolarů a dopomohla odstartovat světovou hospodářskou krizi v roce 2008. Pád Lehman Brothers odstartoval pád dalších 473 amerických bank a krizi na trhu s nemovitostmi. Používala k tomu hypoteční deriváty, které nebyly kryté aktivy.

Banka Lehman Brothers stejně jako Enron využíval techniku mimobilančního financování kdy přesouvala svá riziková aktiva na menší společnost a vykazovala tak zisky. Dále prováděla obchodování s hypotečními deriváty, za pomoci nekrytých hypoték. Poskytovala hypotéky subjektům bez doložení příjmů a bez krytí majetku, tyto hypoteční úvěry pak nadále prodávala jako cenný papír s vysokými zisky. Lehman Brothers tak účetně vykazoval zisky z prodeje těchto úvěrů, které však nebyly správně kryty. (Stuchlík, 2009)

Výsledovka

<i>Náklady</i>	<i>Výnosy</i>
	20000

- 1) Firma poskytla nekrytý hypoteční úvěr
- 2) Tento hypoteční úvěr prodala jako derivát s výnosem 20 000
- 3) Vytvořila tak výnos, který není krytý

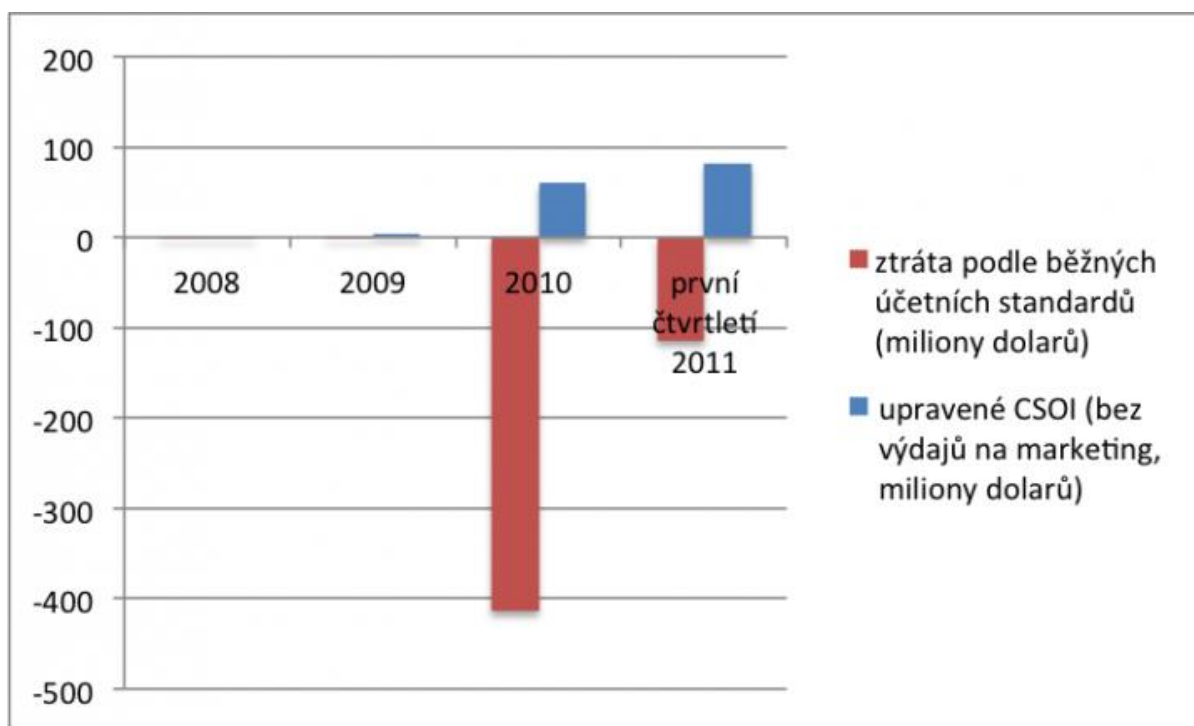
4.2.5 Groupon

Jedná se o společnost pocházející z města Chicago založenou v roce 2008. Její hlavní činností bylo provozování slevových portálů. Groupon se dokázal za 3 roky od svého vzniku stát velkou společností zaměstnávající sedm tisíc zaměstnanců a její obrat přesáhl 700 milionů dolarů.

Jedním z efektů SOX bylo vyplnění dvoustránkového formuláře před vstupem na americkou burzu. Tento formulář je pak kontrolován Komisí pro ochranu a výměnu informací. Tato komise v reakci na tento formulář a fakt, že společnost Groupon změnila v roce před vyplněním formuláře dvakrát styl vedení účetnictví, zkontrolovala účetnictví firmy Groupon. Ukázalo se, že si firma Groupon vymyslela nový účetní ukazatel, který pojmenovala „upravené CSOI“. Díky této technice vykázala zisky i když ve skutečnosti byla ve vysoké ztrátě.

CSOI je finanční ukazatel používaný u akcií pro stanovení její potencionální hodnoty a funguje na principu vylučování nákladů, které zajistí budoucí přínos akcie. Groupon si tento finanční ukazatel vypůjčil a pomocí něj nezahrnoval do svých výsledků hospodaření náklady na marketing, neboť tyto náklady pouze zajistí budoucí zákazníky. Pro představu náklady na marketing ve společnosti Groupon dosahovaly třetinu jejího celkového obrátu. Tato metoda je přímo v rozporu s účetními standardy US GAAP. Když se u společnosti Groupon vynechal ukazatel upraveného CSOI, byla firma ve ztrátách dosahujících přes půlmiliardy USD. Společnost Groupon je výborným příkladem účinnosti kontrol poskytující SOX. (Aubin, 2012)

Graf 9: Výsledky Hospodaření firmy Groupon (GAAP vs CSOI)

Zdroj: Groupon je příliš sexy na obyčejné účetnictví Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/groupon-je-prilis-sexy-na-obycejne-ucetnictvi/>

4.3 Evropské a asijské účetní skandály

4.3.1 Royal Ahold

Royal Ahold je nizozemská společnost známá jako evropská verze společnosti Enron. Jedná se o jednoho z největších potravinových řetězců spolu s Walmartem a Tescem. Vznikl spojením mnoha silných potravinových řetězců, do jejich řetězce patří například i síť hypermarketů Albert.

Stejně jako u Enron i zde docházelo k velkému nadhodnocování zisků pomocí technik kreativního účetnictví. Na jaře roku 2003 po odhalování účetních skandálů ve světě odstartované firmou Enron se ukázalo, že zisky společnosti Royal Ahold byly nadhodnocovány o půl miliardy USD za období 2000 až 2001.

Royal Ahold své zisky nadhodnotil porušením pravidel US GAAP, když nesprávně konsolidoval tržby od firem, ve kterých měli majetkovou účast. Dle účetních standardů užívaných v USA musel pro provedení úplné konsolidace vlastnit alespoň většinový podíl firmy, neboli vlastnit více než 50 procent akcií. Royal Ahold falešně vykazoval účetní záznamy a potvrzoval tak většinový podíl v těchto společnostech. Po odhalení společnost ztratila 63% ceny akcií a musela rozprodat většinu poboček v zahraničí. (Jones, 2011, s. 319).

4.3.2 Parmalat

Další z evropských účetních skandálů byl skandál okolo společnosti Parmalat. Na rozdíl od většiny firem provádějících kreativní účetnictví ve velkém, tato firma začínala jako malá společnost zabývající se pasterizací mléka v italském městě Parma. Parmalat se velmi rychle stal nadnárodní společností díky velkému množství převzetí konkurenčních společností, což tuto firmu však dostalo do velkých dluhů a malém zkrachovala. Od krachu jej zachránil prodej 49 % podílu společnosti italské vládě a firma Parmalat tak získala financování z veřejných finančních prostředků. Parmalat však se zadlužováním nepřestal a pokračoval v přebírání konkurenčních firem, které zafinancoval celkově 35 emisemi dluhopisů. Roční obrat firmy Parmalat dosáhl 3,6 mld. USD a firma navenek vypadala jako stabilní společnost, prosperující ve více než 30 zemích světa. V roce 2003 však nastal zlom kdy firma Parmalat nebyla schopna zaplatit jeden z jejich menších dluhů, i přes fakt, že účetně disponovala finančními prostředky přes 4 mld. USD. Začala tak aféra odhalování účetních machinací a využívání kreativního

účetnictví. Parmalat byl schopný podhodnotit své dluhy o 10ml. USD a nadhodnotil aktiva o 16 mld. USD. (Jones, 2011, s. 260).

4.3.2.1 Epicurum a Bonlat

Stejně jako Enron vytvářel Parmalat bezvýznamné společnosti, které jen sloužily pro provádění kreativního účetnictví. Stejně jako Enron jim prodával aktiva, která však nikdy nebyla dodána a vytvářel tak umělé výnosy. Jedna z mnoha takto vytvořených společností byl investiční fond zvaný Epicurum. Tento fond uměle vytvořil přes 625 mil. USD aktiv a sloužil hlavně k vyvádění peněz z ostatních společností vytvořených firmou Parmalat. Aktiva společnosti Epicurum pak byla vykázána v konsolidované závěrce společnosti Parmalat. Zajímavostí na společnosti Epicurum bylo, že její účetnictví bylo kontrolováno auditorskou společností Grant Thornton, které stačilo pouhé tvrzení, že transakce společnosti jsou v pořádku.

Bonlat byla společnost která později nahradila společnosti Parmalatu stvořené pouze pro provádění kreativního účetnictví. Tato firma pak byla centrem většiny účetních podvodů společnosti Parmalat a dokonce vytvářela falešné prodeje třetím stranám. Parmalat měl pobočky ve více jak 30 zemích světa, a tak tyto falešné prodeje zboží skryl přes mezinárodní obchod. Ukázkovým příkladem byl prodej 300 000 tun sušeného mléka na Kubu, kdy Parmalat pomocí singapurské firmy prodal Bonlatu sušené mléko a Bonlat ho následně prodal Kubě. Jednalo se o přehnané transakce, neboť by musel každý Kubánc vypít ročně 227 litrů mléka, aby tato transakce dávala smysl. Díky těmto transakcím vzrostla aktiva Parmalatu několikanásobně. Do podvodů Parmalat se zapojilo i mnoho bank u kterých měl Parmalat peníze které tam reálně nebyly a existovaly pouze na papíře. (Jones, 2011, s. 261-262).

4.3.2.2 Další účetní podvody

Jak jsem již zmínil, do podvodů společnosti Parmalat se hojně zapojovaly banky, Banka Citigroup půjčovala společnosti peníze, které byly kryty pomocí jejich vydaných faktur. Problémem však bylo, že tyto faktury byly zdvojené, neboli Parmalat přes své distributory vytvářel na prodané zboží dvě faktury. Banka Citigroup o tomto zdvojení věděla a dopomohla tak vytvoření umělých aktiv společnosti Parmalat. Co se týče podhodnocení svých dluhů, Parmalat podhodnocení vytvářel prodejem dluhopisů svým vytvořeným firmám. Takto schoval přes 4,5 mld. USD, zároveň vytvořil účet pod číslem 999 kam převáděl všechny nepohodlné transakce, i když tento účet byl vidět v účetních závěrkách, až do roku 2003 se o tento účet

nikdo nezajímal, k roku 2003 jeho hodnota dosáhla účetního záporného zůstatku ve výši 8 mld. USD. Další z podvodů, kterým napomohly banky bylo cyklování pohledávek. Parmalat prodával své neproplacené pohledávky které uměle vytvořil bankám, banky je koupily za část ceny, na kterou byly pohledávky vystaveny a tyto pohledávky pak byly uhrazeny společností NYTE. NYTE byla jedna ze společností založených Parmaletem. Asi nejvíc bizarní způsob, který společnost Parmalat pro získání peněz použila bylo založení firmy Buconero. Tuto společnost založil Parmalat spolu s bankou Citigroup a Buconero si bralo od Citigroupu úvěry. Peníze však šly přímo do Parmalatu. Bizarní částí na této firmě byl fakt, že překlad jména této společnosti je „Černá díra“. (Jones, 2011, s. 263-265).

4.3.3 Směrnice 2006/43

Po účetních skandálech a zavedení SOX v Americe byla jen otázka času než i Evropa zavede zákon pro omezení možnosti zneužívání kreativního účetnictví. V roce 2006 tři roky po zavedení SOX přišla Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/43/ES. Tato směrnice nahradila dříve používanou směrnici o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek. Hlavní části, které směrnice přinesla jsou:

- Zvýšení požadavků na auditory, musí být bezúhonní, nestranní, odborně způsobilí a musí vykonávat funkci ve veřejném zájmu.
- Měl by existovat orgán dohlížející nad auditory. Členové tohoto orgánu by neměli být auditoři ale osoby mající znalosti z oblasti auditu například bývalý auditoři.
- Auditoři by měli být obměňováni u jednotlivých subjektů z důvodu zachování nezávislosti.
- Jsou nastaveny minimální požadavky na úroveň vzdělání, oblast vzdělání, délku praxe a uznávání zkoušek pro auditory.
- Společnost musí uvést ve své účetní závěrce odměny za audit.
- Každý stát by měl mít veřejně přístupný rejstřík, ve kterém budou zaznamenáni všichni auditoři a auditorské společnosti.
- Na společnosti jejichž cenné papíry jsou obchodované na trhu cenných papírů jsou kladeny vyšší požadavky. (ES 2006/43, 2006)

4.3.4 Olympus

Jeden z nejznámějších účetních skandálů, jenž se stal na Asijském kontinentu se stal v Japonsku ve společnosti Olympus. Společnost Olympus byla založena v roce 1919 a je jedním z největších světových výrobců fotoaparátů a zdravotní optiky. Zaměstnávala přes 34 tisíc zaměstnanců a její hodnota akcií byla ve výši 32,10 dolarů za akcii. Společnost v roce 1998 utrpěla vysoké ztráty ve výši téměř 1,5 mld. USD z neúspěšných investic a finančních spekulací z 90 let minulého století, což vedlo k poklesu cen akcií až o 11%. Manažeri společnosti se, proto rozhodli využít techniku kreativního účetnictví zvanou earnings management a zamaskovat tak tyto vysoké ztráty ve výsledku hospodaření. Překvapivě společnost Olympus místo vysokých ztrát vykazovala zisky. (Tabuchi, 2011)

Společnost Olympus dokázala využívat kreativní účetnictví a zamaskovat ztrátu ve výši 1,5 mld. USD přes 13 let. Do roku 2003 jejich audit zpravovala již zmíněná auditorská firma Arthur Andersen LLP. Je proto vysoce pravděpodobné, že jim s těmito metodami pomáhala. Následně audit prováděla firma KPMG která též nic neodhalila a v roce 2009 audit převzala společnost Ernst & Young. Až Ernst & Young se začal zabývat podivným účetnictvím a spolu s nově dosazením ředitelem společnosti britského původu Michaellem Woodfordem tyto podvody v roce 2011 odhalil.

Společnost Olympus svoji ztrátu maskovala nesprávným zaúčtováním ztrát z jejich finančních spekulací. Peníze prodělané na těchto ztrátách zamaskovali nákupem různých firem jejichž reálná cena však byla stonásobně nižší, než za jakou je údajně koupili. Tyto firmy pak začali účetně odepisovat. Tímto způsobem se jim ztráta přenesla do aktiv a z nich se do nákladů dostávala postupně. V roce 2006 však začali tyto podvody dělat v moc velkém měřítku a nakoupili čtyři firmy, jejichž nákup nedával z ekonomického hlediska smysl. Na tyto čtyři firmy vydali přes tři mld. USD a přitom tři z nich se vůbec nezabývali činností, kterou se zabývala firma Olympus. Jedna firma se zabývala výrobou potravinových obalů do mikrovlnných trub, další kosmetikou a třetí recyklací odpadů. Čtvrtá firma a zároveň dvakrát dražší, než zmíněné předešlé tři dohromady se zabývala lékařskými nástroji, což nepůsobilo špatně, neboť Olympus vyrábí zdravotní optiku. Problém však byl poplatek vydaný za poradenství při zprostředkování, jenž místo klasických 1-2 % nákupní ceny tvořil přes třetinu nákupní ceny. Navíc tento poplatek ve výši 682 mil. USD byl poslán na účet firmy se sídlem na Kajmanských ostrovech.

Společnost Olympus musela propustit přes dva a půl tisíce zaměstnanců a její cena po odhalení kreativního účetnictví klesla z 32,10 USD za akcii na cenu 5.95 USD na akcii. V dnešní době její akciová hodnota nedosahuje ani poloviny původní hodnoty. (Jones, 2011, s. 290-293).

4.4 České účetní skandály

4.4.1 Skanska

Firma Skanska je stavební firma působící v Česku se sídlem společnosti ve Švédsku. Jedná se o jeden z nejznámějších českých případů provádění kreativního účetnictví, navíc se jedná o firmu, která falšovala účetnictví dokonce dvakrát. Poprvé tomu bylo v roce 2005, kdy jedna z divizí firmy Skanska, konkrétně divize sídlící v Třinci od roku 2002 do roku 2005 vygenerovala fiktivních 458 mil. korun zisku. Prováděli to pomocí falšování účetních dokladů a vykazováním rozdělaných staveb jako hotové stavby. Za tyto rozpracované stavby si pak zvýšily své výnosy. Po odhalení byl ekonomický ředitel propuštěn. (Kučera, 2006)

V roce 2013 se objevil druhý případ kdy Skanska falšovala své účetnictví. Až do roku 2012 byla firma v zisku, po odhalení kreativního účetnictví se dostala do ztráty 888 mil. korun. Prováděli to pomocí odsouvání ztrát přes projekty, které nebyly postaveny nebo teprve byly v plánu. Za tyto projekty tak vytvořili umělé výnosy a odsunuli tak ztrátu. Ztráta jejíž objevení bylo jen otázkou času, se tak čím dál víc zvětšovala. Navíc na tyto projekty nevznikaly náklady na materiál ani materiál nebyl ze skladu vydáván, došlo tak k nerovnosti aktiv. Skanska tak dokázala falšovat účetnictví v jednom desetiletí dvakrát, přesto tato firma funguje i dnes. (Smrčka, 2014)

4.4.2 Státní podniky a ministerstva

Mezi českými státními podniky se při kontrole od bezpečnostní informační služby (dále jen BIS) objevily podniky využívající kreativní účetnictví. Nejedná se o žádné malé společnosti nýbrž o společnosti, jakými jsou České aerolinie, Letiště Václava Havla, České dráhy, Čepro a ČEZ.

Tyto podniky využívaly techniky kreativního účetnictví zvané earning management. Jejich cílem bylo zkreslení hospodářského výsledku, aby vypadal lépe a jejich cena byla tak vyšší. Oproti zbytku světa, BIS odmítl zveřejnit jakékoliv detailní informace o kreativním účetnictví

u těchto firem. Zajímavostí na těchto případech je fakt, že ČEZ je kvůli SOX kontrolován i americkými úřady, neboť jejich cenné papíry jsou kotovány na amerických trzích, a přesto se u nich manipulace s hospodářskými výsledky objevila. (Hrbáček, 2007)

I jednotlivá ministerstva využívají kreativní účetnictví, které nejvyšší kontrolní úřad (dále jen NKÚ) postupně odhaluje. Ministerstvo dopravy v roce 2008 mělo ve své účetní závěrce chyby za 19,7 mld. korun, tyto nesrovnalosti vznikly v oblasti majetku a závazků. Největší zajímavostí bylo zjištění, že tyto nesrovnalosti byly již známy před kontrolou od NKÚ, přímo z interních auditů, a přesto s nimi nikdo nic neudělal. (NKÚ, 2010)

V roce 2015 se mezi ministerstva s chybným účetnictvím přidalo Ministerstvo financí ČR, které mělo chyby v podrozvahových účtech ve výši 31 mld. korun. Dále vykazovalo chyby ve více než 108 mld. korun v přílohách účetní závěrky. Prováděli to pomocí chybného účetního výkaznictví, kdy částky v mld. korun vykazovaly v mil. korun, navíc nevytvářely rezervy ani neodepisovali některý majetek, přitom kvůli reformě účetnictví z roku 2010 se tyto operace musí provádět. (Účetnictví MF, 2017)

V roce 2015 se i ministerstvo průmyslu a obchodu přidalo se svými chybami ve výši dvaceti pěti mld. korun. Tyto chyby vznikly nadhodnocováním transferů a vydané příspěvky organizacím zaúčtovalo toto ministerstvo jako náklady, a nikoliv jako poskytnuté transfery. (Závěrečný účet Ministerstva průmyslu a obchodu, 2017)

Rok 2016 byl rokem kdy se přidaly další 2 ministerstva, ministerstvo pro místní rozvoj a ministerstvo práce a sociálních věcí. Ministerstvo práce a sociálních věcí mělo chyby ve výši 8,4 mld. korun, dle vyjádření NKÚ se jedná o chyby vzniklé nedodržením změn v reformě účetnictví z roku 2010 stejně jako u ministerstva financí. Největší chyby byly ve špatném účtování výnosů z projektů a neprovádění inventarizací svých účtů. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017)

Ministerstvo pro místní rozvoj také dosáhlo chyb ve výši 8 mld. korun, nejčastěji mělo chyby na oběžných aktivech, kdy vykazovalo zvýšení peněžních prostředků ve výši 3,5 mld. korun, a přitom je mělo snížit o 2 mld. korun. Navíc nezveřejnilo půjčky, které poskytlo a chyby byly i ve vykazování předfinancování transferů. (Účetní a finanční výkazy Ministerstva pro místní rozvoj, 2018)

Celkově se může zdát, že se v těchto případech nejedná přímo o využívání kreativního

účetnictví, ale pouze jde o nepozornost a chyby. Jedná se však o nejvyšší orgány státu a šance takových vysokých neúmyslných chyb se mi zdá velmi nízká. Proto jsem toho názoru, že se jednalo o cílené využívání kreativního účetnictví, aby jednotlivá ministerstva poskytla lepší obraz svého účetnictví a získala tak větší prostředky z veřejných rozpočtů.

4.5 Návrh na omezení kreativního účetnictví

Kreativní účetnictví bude vždy součástí ekonomiky, přesto by se měly jednotlivé země snažit o omezení kreativního účetnictví u velkých firem. Když velká firma provádí techniky kreativního účetnictví jedná se většinou o milionové až miliardové částky.

Finanční úřady by měly mít vlastní kontrolní orgán specialistů, kteří by prováděli náhodné ale zároveň pravidelné kontroly účetnictví pouze velkých firem, nejlépe tak jednou za dva až tři roky. Tento orgán by se měl zodpovídat přímo finančnímu úřadu, aby tak byla zachována neutralita. Finanční úřad, podobný kontrolní orgán již má. Tento kontrolní orgán se však zabývá všemi subjekty a četnost a detailnost kontrol u velkých firem je tak velmi nízká.

Další možností je vytvoření státní auditorské společnosti. Důvod je očividný, i když velké firmy měly kontroly od auditorských firem, tak přesto účetní skandály nastaly. Velké firmy by měly být kontrolovány touto státní auditorskou firmou a střední, malé a mikro podniky pak ostatními auditorskými firmami.

Pokud by bylo dokázáno, že velká společnost prováděla kreativní účetnictví, měla by následujících několik období být pod přísnějším dohledem a vytvářet podrobnější účetní výkazy, aby nenastaly případy typu Skanska.

Jednotlivé státy by měly mít specializované oddělení, které bude provádět kontrolu účetnictví ministerstev, neboť ve funkční ekonomice by se nemělo stávat, aby ministerstva měla chyby v účetnictví v hodnotě miliard korun. Aktuálně tuto funkci zastává ministerstvo financí, které však samo chybovalo.

5 ZÁVĚR

Po prostudování zdrojů a odborné literatury je očividné, že kreativní účetnictví je trend, který se nepodaří nikdy vymýtit a bude se mu dařit i v budoucnu. Existence kreativního účetnictví je hlavně díky nedostatečným kontrolním systémům.

V teoretické části jsem odpověděl na otázku, co je kreativní účetnictví, důvod jeho provádění, jak negativně ovlivňuje ekonomiku a zvyšuje hospodářskou kriminalitu. Zároveň jsem rozebral jednotlivé technicky kreativního účetnictví.

U každé techniky jsem popsal, pomocí jakých metod a účetních operací ovlivňují hospodářské výsledky a za jakým cílem jsou prováděny.

V praktické části jsem rozebral dvě nejčastější položky využívané pro kreativní účetnictví, kterými jsou majetek a pohledávky, neboť tyto položky aktiv mají největší potenciál pro vytváření umělých výnosů a nákladů.

Rozebral jsem největší americké účetní skandály, kterými byly Enron, WorldCom, Groupon a Lehman Brothers. Dále jsem rozebral i evropské účetní skandály, kterými byly skandály ve společnostech Royal Ahold, Parmalat, Olympus. Tyto skandály způsobily nevíru v americký trh, vytvořily tlak na ekonomiku v podobě pádu velkých firem, zvýšení nezaměstnanosti a skandál Lehman Brothers dokonce dopomohl i k světové hospodářské krizi. Popsal jsem hlavní body právních norem, jež vznikly v reakci na tyto skandály zákon zvaný Sarbanes-Oxley a Evropská směrnice 2006/43.

U každého skandálu jsem popsal provedení jejich kreativního účetnictví. U skandálů, jež přišli s originální kreativitou ve svém účetnictví, jsem uvedl i modelové příklady.

Nevynechal jsem ani účetní skandál v České republice firmy Skanska, která dokonce měla skandály dva v jednom desetiletí a poukázal jsem na případy poslední doby kdy se ukázalo, že i ministerstva České republiky mají chyby v účetnictví v mld. korun.

Závěrem jsem navrhl omezení kreativního účetnictví pomocí státního orgánu kontroly spadající přímo pod finanční úřad a doporučil vznik státní auditorské společnosti. Můj názor vznikl z prostudování případů uvedených v této bakalářské práci.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

6.1 Literatura

- 1) DRÁBKOVÁ, Zita, 2017. *Kreativní účetnictví a účetní podvody*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 152 s. ISBN 978-80-7552-791-2.
- 2) FRYŠTÁK, Marek, 2007. *Hospodářská kriminalita-z pohledu teorie a praxe*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 205 s. ISBN 978-80-87071-18-2.
- 3) KOVANICOVÁ, Dana, 2005. *Finanční účetnictví: Světový koncept IFRS/IAS*. aktualiz. vyd. Praha: Polygon, 526 s. ISBN 80-7273-129-7
- 4) KRUPOVÁ, Lenka, 2001. *Kreativní účetnictví: zneužívání účetnictví-možnosti a meze*. Praha: Komora auditorů České republiky, 64 s. ISBN 80-902-8552-X.
- 5) VOLKÁNOVÁ, Zdenka, 2014. *Podvody v účetnictví firem-Jak se jim bránit*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 191 s. ISBN 978-80-7201-945-8.

6.2 Zahraniční literatura

- 1) DONAGHY, Peter, 1996. *Coopers & Lybrand Multilingual Dictionary of Financial Reporting Terms: 3000 Financial Reporting Terms in English, French, German*, 2nd ed. New York: Intl Thomson Business Press, 400 p. ISBN 0412598507
- 2) GRIFFITHS, Ian, 1992. *Creative accounting: How to make profits what you want them to be*. 3rd ed. London: Routledge, 190 p. ISBN 04-150-8465-2.
- 3) JONES, Michael, 2011. *Creative accounting, fraud, and international accounting scandals*. 1st ed. Hoboken, NJ: John Wiley, 576 p. ISBN 978-0-470-05765-0
- 4) NASER, Kamal H. M., 1993. *Creative financial accounting: its nature and use*. 2nd ed. New York: Prentice Hall, 250 p. ISBN 01-306-1763-6.
- 5) STOLOWY, Hervé, and Gaetan BRETON, 2000. *A framework for the classification of accounts manipulations*, 1st ed. Jouy-en-Josas: Groupe HEC, 93 p. ISBN 2854187083

6.3 Periodikum

1) HEALY, Paul, 2003, The Fall of Enron. *Journal of Economic Perspectives* 2(17): 3-12. ISSN 0895-3309 Dostupné také z: <http://www-personal.umich.edu/~kathrynd/JEP.FallofEnron.pdf>

2) MÜLLEROVÁ, Lenka, 2006. Rizika podvodu v malých a středních podnicích. *Český finanční a účetní časopis*. 1(4): 50-55. ISSN 1802-2200. Dostupné také z: <https://www.vse.cz/cfuc/194>

6.4 Internetové zdroje

1) AUBIN, Dena, 2012. Analysis: Groupon accounting problems put spotlight on board IN: *Reuters.com* [online]. Reuters.Zendesk, 12.04.2012 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/net-us-groupon-board/analysis-groupon-accounting-problems-put-spotlight-on-board-idUSBRE83B0F920120412>

2) Bezregresní factoring, 2008. IN: *FACTORING:EU* [online]. Praha: FACTORING.EU [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.factoring.eu/bezregresni-factoring>

3) DADÁK, Michal, 2013. Enron: Právní důsledky legendárního amerického podvodu IN: *lawportal.cz* [online]. Praha: Martin Loučka. [cit. 2017-04-10]. ISSN 1805-9880. Dostupné z: <http://www.lawportal.cz/enron-pravni-dusledky-legendarniho-americkeho-podvodu/>

4) Factoring, 2008. IN: *FACTORING:EU* [online]. Praha: FACTORING.EU [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.factoring.eu/factoring>

5) Firemní podvody pro začátečníky aneb Jak odkrývá zločin Forezní oddělení PwC, 2017. In: *PwC Česká republika – News* [online]. Praha: PwC Česká republika, 26. 06. 2017 [cit. 2017-11-10]. Dostupné z: http://pwc-ceska-republika.blogs.com/pwc_ceska_republika_news/2017/06/firemn%C3%AD-podvody-pro-za%C4%8D%C3%A1te%C4%8Dn%C3%ADky-aneb-jak-odkr%C3%BDv%C3%A1-zlo%C4%8Din-forezn%C3%AD-odd%C4%9Blen%C3%AD-pwc.html

6) HRBÁČEK, Jan, 2007. Státní podniky zkreslily hospodaření, vyšetřuje to BIS i policie IN: *rozhlas.cz* [online]. Rádio Česko, 27.11.2007 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radio_cesko/exkluzivne/_zprava/401504

- 7) KUČERA, Jiří, 2006. Účetní skandál: Skanska lakovala na růžovo IN: *ihned.cz* [online]. Praha, *Economia*, a.s., 13.04.2006 [cit. 2018-04-10]. ISSN: 1213-7693 Dostupné z: <https://ihned.cz/c1-18238670-ucetni-skandal-skanska-lakovala-na-ruzovo>
- 8) Mark to Market Accounting, How It Works, and Its Pros and Cons, 2018. IN: *The Balance* [online]. New York: Dotdash [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.thebalance.com/mark-to-market-accounting-how-it-works-3305942>
- 9) Mezinárodní účetní standard ISA 16, 2009. IN: *Komora auditorů České republiky* [online]. Praha: Komora auditorů České republiky, 03.06.2009 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:149:0022:0059:CS:PDF>
- 10) Mezinárodní auditorský standard ISA 240 , 2009. IN: *Komora auditorů České republiky* [online]. Praha: Komora auditorů České republiky [cit. 2017-11-30]. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/data/Methodika/Auditing/ISA/ISA240.pdf>
- 11) Ministerstvo práce a sociálních věcí mělo v účetnictví za rok 2016 nedostatky za 8,4 miliardy korun, 2017. IN: *nku.cz* [online]. Nejvyšší kontrolní úřad, 13.11.2017 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/ministerstvo-prace-a-socialnich-veci-melo-v-ucetnictvi-za-rok-2016-nedostatky-za-8-4-miliardy-korun-id9142/>
- 12) NKÚ: Ministerstvo má miliardové chyby v účetní závěrce, 2010. IN: *zpravy.aktualne.cz* [online]. Aktualne.cz, 07.06.2010 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/ceska-ekonomika/nku-ministerstvo-ma-miliardove-chyby-v-ucetni-zaverce/r~i:article:670183/?redirected=1524061347>
- 13) Regresní factoring, 2008. IN: *FACTORING:EU* [online]. Praha: FACTORING.EU [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.factoring.eu/regresni-factoring>
- 14) Report of Investigation, 2003. IN: *Sec.gov* [online]. Washington DC: U.S. Securities and Exchange commission, 31.03.2013 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/723527/000093176303001862/dex991.htm#ex991902_20
- 15) Sarbanes-Oxley (SOX), 2018. IN: *Finance-management.cz* [online]. Chicago: Středoevropské centrum pro finance a management [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <http://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?X=Sarbanes->

Oxley+SOX&IdPojPass=42w

16) Směrnice Evropského Parlamentu a rady 2006/43/ES, 2006, IN: *Komora auditorů České republiky* [online]. Praha: Komora auditorů České republiky, 17. 05. 2006 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/file/4200/http-eur-lexeuropa-2006-43cz.pdf>

17) SMRČKA, Luboš, 2014. Skanska aneb Český Enron podruhé IN: *investujeme.cz* [online]. Praha, Fincentrum a. s., 19.02.2014 [cit. 2018-04-10]. ISSN: 1802-5900 Dostupné z: <https://www.investujeme.cz/clanky/skanska-aneb-cesky-enron-podruhe>

18) STUHLÍK, Jan, 2009. Pád Lehman Brothers: Co poslalo svět do finanční propasti IN: *penize.cz* [online]. Praha: Partners media, s.r.o. [cit. 2017-04-15]. ISSN 1213-2217. Dostupné z: <https://www.penize.cz/svetova-ekonomika/59054-pad-lehman-brothers-co-poslalo-svet-do-financni-propasti>

19) TABUCHI, Hiroko, 2011. Corporate Japan Rocked by Scandal at Olympus IN: *mytimes.com* [online]. The New York Times, 09.11.2011 [cit. 2018-04-10]. ISSN: 0362-4331 Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2011/11/10/business/global/corporate-japan-rocked-by-scandal-at-olympus.html?ref=global>

20) Účetní a finanční výkazy Ministerstva pro místní rozvoj za rok 2016: chyby v řádu miliard korun. Závěrečný účet obsahuje nesprávnosti a není úplný, 2018. IN: *nku.cz* [online]. Nejvyšší kontrolní úřad, 22.01.2018 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/ucetni-a-financni-vykazy-ministerstva-pro-mistni-rozvoj-za-rok-2016:-chyby-v-radu-miliard-korun--zavercny-ucet-obsahuje-nespravnosti-a-neni-uplny-id9329/>

21) Účetnictví MF: nesprávnosti v podrozvahových účtech dosahují 31 miliard korun. Problém je i v účetních předpisech, 2017. IN: *nku.cz* [online]. Nejvyšší kontrolní úřad, 24.04.2017 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/ucetnictvi-mf:-nespravnosti-v-podrozvahovych-uctech-dosahuji-31-miliard-korun--problem-je-i-v-ucetnich-predpisech-id8677/>

22) Závěrečný účet Ministerstva průmyslu a obchodu: nesprávnosti a neúplnost; v účetních a finančních výkazech chyby v řádu desítek miliard korun, 2017. IN: *nku.cz* [online]. Nejvyšší kontrolní úřad, 24.07.2017 [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/zavercny-ucet-ministerstva-prumyslu-a-obchodu:-nespravnosti-a-neuplnost;-v-ucetnich-a-financnich-vykazech-chyby-v-radu-desitek-miliard-korun--id8883/>

6.5 Ostatní zdroje

- 1) Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví (Zákon o účetnictví). In: Sbírka zákonů. 1.1.1992. ISSN 1211-1244.
- 2) Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (Zákon o daních z příjmů) In: Sbírka zákonů. 1.1.1992. ISSN 1211-1244.
- 3) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (Trestní zákoník). In: Sbírka zákonů. 1.1.2010. ISSN 1211-1244.

7 SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ

7.1 Seznam grafů

Graf 1: Důvody kreativního účetnictví.....	13
Graf 2: Výskyt hospodářské kriminality ve světě	14
Graf 3: Rozdělení technik kreativního účetnictví – window dressing	15
Graf 4: Porovnání zisků při použití income smoothing.....	18
Graf 5: Porovnání zisků a ztráty při použití big bath	18
Graf 6: Rozdělení technik kreativního účetnictví – mimobilanční financování.....	19
Graf 7: Rozdělení podvodného jednání v účetnictví	21
Graf 8: Rozdíl nákladů v mil. USD	31
Graf 9: Výsledky Hospodaření firmy Groupon (GAAP vs CSOI).....	33

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Ukázka ovlivnění VH pomocí úroků.....	24
Tabulka 2: Rozdíl zisků při metodě market-to-market.....	27
Tabulka 3: Rozvaha Jednotky zvláštního účelu a výsledovka Enron.....	28
Tabulka 4: Výnosy firmy Enron v období 1997-2000 (v milionech dolarů)	28
Tabulka 5: Uměle vytvoření zisk WorldComu.....	30

8 SEZNAM ZKRATEK

BIS – Bezpečnostní informační služba

ICAEW – Institut certifikovaných účetních Anglie a Walesu

Mil. – milion

Mld. – miliarda

N - Náklady

NKÚ - nejvyšší kontrolní úřad

SOX - Sarbanes-Oxley act

USD – americký dolar

V - Výnosy

VH – Výsledek Hospodaření